

הלכות ערובי תחומין סימן תיא

בדרך, אבל אם לא היה עני ולא רחוק לא: ב זה שאמרנו שהקונה שביתה ברחוק מקום שיחזיק בדרך, לא שיצא וילך בשדה, אלא אפילו ירד מן העליה לילך לאותו מקום וקדם שיצא מפתח הוצר *החזירו חברו, הרי זה החזיק וקנה שביתה. וכל הקונה שביתה ברחוק מקום (ו) יאינו צריך לומר 'שביתתי במקום פלוני', אלא (ח) *בין שגמר בלבו והחזיק בדרך כל-שהוא, קנה שם שביתה, ואין צריך לומר מי שיצא ברגליו ועמד במקום שקונה בו שביתה שאינו צריך לומר כלום, *אלא בין שגמר בלבו, קנה: ג 'אנשי העיר ששלוו אחד מהם להוליך להם ערובם למקום ידוע והחזיק בדרך והחזירו חברו ולא הוליך ערובם, הם לא קנו שביתה באותו מקום, שהרי לא הנה שם ערובם, ואין להם להלך במדינתם אלא אלפים אמה לכל רוח, (ט) והוא קנה שם ערוב, שהרי הוא בא בדרך ונתפסן לשבת שם והחזיק בדרך, לפיכך יש לו לילך לאותו מקום למחר ולילך ממנו אלפים אמה לכל רוח:

תִּיֵא מִי שֶׁהָיָה בֵּיתוֹ בַּמִּזְרָח וְנָתַן הָעֲרֹיב בַּמַּעֲרָב, וְבוֹ סְעִיף אֶחָד :

א מִשְׁנֵה עֲרוֹכֵן ס' א אִמִּי שְׁהִיָּה (א) בַּמִּזְרַח בֵּיתוֹ בַּשְּׂדֵה (ב) וְאָמַר לְשִׁלּוּחוֹ לְעָרֵב לוֹ בַּמַּעֲרָב, אִם נָתַן (ג) הָעֲרוֹכֵב

משנה ברורה

פלוגי'. ובהתחזיק בדרך, אף בעשירי כול לומר 'שביחתי במקום פלוגי', ומה שכתב 'או ברחוק כגון שהיה בא בדרך', כבר באר מתחלה בדעתו כי בדרך תקלו כאלו בא ממש בדרך. וענין בבאור תקלה שהבאנו דעת כמה פוסקים שסוברין, דאף כעני לא תקלו לומר 'שביחתי במקום פלוגי' כשיהא בביתו כי אם כשהתחזיק כבר בדרך, וכן פסק סמ"ע אד"ס: **ב** (ו) אינו זקוק לומר 'שביחתי במקום פלוגי' וכי'. ויש (ז) חולקין, דדרגא במי שיש לו שני בתים בשני תחומי' שבת, דהתם אמרינן אף דהתחזירו תברו, מפל מקום היה ודעו לקנות שביחה כדי שיוכל אחר-כך לילך לשם, אבל בלאו הכי לא, דאמרינן דנמלך הוא שלא לילך לשם עוד, (ה) אם לא שפארש לשביחתי במקום פלוגי' נ"ב"ח ובית מאיר: (ח) בינן שגמר בלבד. ששביחה: **א** (ט) ודעו קנה שם ערוב וכי'. עין מה שכתבנו לעיל בסעיף הקודם כ:

א (א) בְּמִזְבֵּחַ בֵּיתוֹ בַּשָּׂדֶה. רֹצֵחַ לֹמֵר, שֶׁהִיא בַּשָּׂדֶה בְּמִזְבֵּחַ בֵּיתוֹ בַּעַת
שֶׁקָּדַשׁ עָלָיו הַיּוֹם: (ב) וְאָמַר לְשִׁלּוּחוֹ. (ג) מִבְּעוֹד יוֹם: (ד) הָעֶרֶב
וְכו'. אֵינוֹ בָּלוֹם וְנִשְׁאָר וְכו'. הַכֵּן (ז) קִדְּשׁ עָלָיו הַיּוֹם חֲרוֹק מִעֲרֹב

בְּאוֹר הַלֵּכָה

שְׂבִיחֵי מִקְמוֹס פְּלוּנִי כִּי אִם כְּשֶׁהֲחִזִּיק בְּדֶרֶךְ, וְיַעֲבִיר אֶף כְּשֶׁהֲחִזִּיק בְּדֶרֶךְ
אֵין לְהִלֵּל כִּי אִם כְּשֶׁבֶא בְּדֶרֶךְ מִשָּׁשׁ. וְהוּא לְכַאוּדָּה פְּלֵא, דְּמִנֵּן לֹו כִּל הָא?
וְלִימֹר דְּפִרְשׁ כִּן דְּכִרִי הַשְׁלֹסֶן עֲרֻרֵי דְהָא 'בִּמְה דְּכָרִים אֲמֹרִים' אֲדַלְעִיל קָאִי,
הוּא דְּכָר בְּדוּי, וְכִבְלֵה דְּכִרִי הַשְׁלֹסֶן עֲרֻרֵי נוֹבֵעַ מִדְּכָרִי הַרְבֵּכָא, וְנִצַּח
הַרְבֵּכָאִים. אֲדַלְעִיל בְּחִיטָה מִתְר עֵינִי לוֹמֵר, כִּידְעַה פּוֹסְקִים. וְנִרְאָה דְּחִטָּה בִּן
בְּדֶרֶךְ הַקְדָּשָׁה, וְכִל רָצָה לְפִסֵּק בְּדַעַת הַרְבֵּכָאִים שִׁיחָה מִתְר עֵינִי אֲפִלוּ בְּכִיחוֹ
לוֹמֵר 'שְׂבִיחֵי מִקְמוֹס פְּלוּנִי, אֶף יָדֵשׁ לְפִרְשׁ כִּן גַּם דַּעַת הַרְיִי' שְׂפִתָּב
בְּסִתְמָא דְּכַעֲבִי הַקְלוּ וּבְכַשְׂמִיטוֹת לִשׁוֹן הַשֵּׁם, וְלֹא הִזְכִּיר כִּלל שְׁעָרֵי שִׁיחָה
בְּבִדְרָה דְּזֹאק, וְגַם בְּרַחֲמֵי מִכְאָר כִּן לְהִדְאֵי, עֵצ שֵׁם מִל מְקוֹס בִּן הַפּוֹסְקִים
וְחֻלְקִין עַל זֶה, וְהוּא הִכְנֵנוּ נִנְאָל שְׂהִיבֵיה אֲרִיבֵכָא 'רַבְרַב' מִשָּׁל, וּבְכֻרֶשׁ רִבְנֵי
חֲנִנְאֵל שְׁלִפְנִינוּ לֵא מִצָּא דְּכָר זֶה וְרַשִׁי וְרִבְנֵי יוֹתֵנן [בְּפִרְשֻׁוֹ בְּמִשְׁנָה] וְאִדִּי
נִרְצָה, וְכִתָּב כִּן בְּשֵׁם רַבְשִׁים, וְכִן הוּא דַּעַת הַרְבֵּכָאִים וְהַרְבֵּכָאִים וְרִבְנֵי יִרְחִם,
וְלִדְּכִירֵיהֶם כִּי שְׁהוּא בְּכִיחוֹ לֹא שְׂחִיב עֵינִי לְעֻלְמִי, כִּי אִל מְצוּי עֵינִי שְׁלֹא יִהְיֶה
לִּי מוֹזוֹן שְׂחִי סַעֲדוֹת, וְלִכְלֵן אִל פְּלוּג רִבְנֵי, וְזֶה אֲמֵנִי. אֲכֹנֵם לְעֵינִי הַחִזִּיק
בְּדֶרֶךְ, שְׂהִיבֵיה מִתְרֵי־גַם שְׁעָרֵי שִׁיחָה גַם עַל כִּין. לְכַאוּדָּה הוּא נִגְדִּי כִּי
הַפּוֹסְקִים, דְּהַרְבֵּכָאִים גּוֹפֵא לֹא סְכִידָא לֵה כִן, וְכִבְלִי, וְכִל הַרְאֲשׁוּתִים תְּחִיל כִּלֵּם
סוֹכְרִים דְּהַחֲחִזִּיק בְּדֶרֶךְ אֶף עֲשִׂיר כְּעֵי שִׁשׁוֹב, וּמִשְׁשׁוֹם דִּרְכַּ הַעוֹמְרִין בְּדֶרֶךְ אִין
מִצּוּי לֶחֶן, וְכִמֹּן שְׂפִתָּב הַרְבֵּנוּ חֲנִנְאֵל, אֲכֹנֵם מִל מְקוֹס אִין דְּכִרִי הַחֲחִי־אֲדָם
יִרְחִי עַל דְּנִפֵּק לִיאֲרֹחַ תֵּי לֵה עֵינִי, אֲכֹנֵם מִל מְקוֹס אִין דְּכִרִי הַחֲחִי־אֲדָם
הַחֲחִי־ים מִהֲבִלָּה, מִשְׁשׁ דְּעֻקָּר הַחֲחִי־ים בְּדֶרֶךְ לְדַעַת הַרְבָּה פּוֹסְקִים הוּא דְּזֹאק
הַשֵּׁם דְּאֲמָר מִי שְׁהִי לֹו שְׁנֵי כְּתִים בְּשֵׁי תַחֲמוֹר־שְׂפִתָּה, דְּמִשְׁמַע דְּזֹאק אֶף
וְלִילוֹ לְעַת־עָרֹב בְּכִיחֵי, דְּאִין יֵשׁ לְחִשְׁבֹּו כְּבֹא בְּדֶרֶךְ, אֲכִל בְּנִצָּא עֲלִימֵת לְעִירָה
מִפְּנֵי שְׁפֹתָ מַצִּיחָה לֹו בְּכִיחוֹ, וְכִלֵּן דַּעַת הַחֲחִי־אֲדָם יָדֵשׁ לְחֵשׁ לְדַעַת כִּי הֵינִי
כְּבִיחוֹרֵי דַּעַת הַרְבֵּכָאִים וְהַרְיִי תְחִיל דְּכַעֲבִי מִתְר אֲפִלוּ בְּכִיחוֹ, וְכִכֹּון הוּא וְכִין
שִׁיחָה לְעִמֵּת לְהַחֲחִי־שׁ שִׁיחָה שִׁיחָה שִׁיחָה שִׁיחָה, אֲכִל בְּנִצָּא רֵאָה לְקֹוֹת שִׁיחָה
בְּדֶרֶךְ מִשָּׁשׁ. בְּנִדָּא קוֹחַ שְׂבִיחָה בְּאֲמִירָתָה אֶף שִׁישׁ בִּידָה פֹת, וְכִמֹּן שְׂפִתָּבֵיה לֵל
שְׁחֹרֵת מַעֲצָמוֹ כְּבַשְׂעִי הַקְלוּ, וְאֲשִׁשׁוּר בְּרִדְוָנָה נִקֵּט, דְּכַעֲבִי אֶף שְׂהִיחִיק מִשָּׁשׁ
וְלִימֹר אֶף שְׂהִיחִיקוֹ חֲבֹר וְלֹא מַעֲצָמוֹ. אֲרִיבֵכָא אֶפְתָּה, בְּהַחֲחִי־ים בְּדֶרֶךְ דְּזֹאק בְּכִיחֵי
וְלִימֹר דְּרִק הַחֲחִי־ים מִשְׁמַע בְּדֶרֶךְ גַּם כִּי מִתּוֹ מַעֲצָמוֹ, אֲכִל בְּנִצָּא רֵאָה לְקֹוֹת שִׁיחָה
בְּדֶרֶךְ הַחֲחִי־יִי חֲבֹר, וְכַחֲחִי־אֲדָם מִשְׁמַע דְּגַם כִּי מִתּוֹ מִקְלִינֵן אֶף חֲחֹר מַעֲצָמוֹ, וְצִרִי
יִרֵשׁ סַעֲיִי יֹא כְּתָב יִצְאֹר שְׂבִיחֵי תַחֲמוֹי בְּעֻקָּרִי וְכו', וְכִן הוּא לִשׁוֹן הַשְׁמֵשֶׁה, וְכִין
יִרֵשׁ לוֹמֵר דְּלִימֵן גִּרֵר לְעֵינֵי כִן, דְּכָאֵן שְׂהִיחִיק בְּדֶרֶךְ עֲרִיב־שְׂפִתָּה לְעִמֵּת לְקֹוֹת שִׁיחָה
לְעַת־עָרֹב דְּלִימֵן בְּעִירָה, וְגַם אִין אֲנִי סַעֲדִי דְּכַנְתְּנוּ לְקֹוֹת שֵׁם שְׂבִיחָה וְכו', צִירִי
מִכְּתִיבֵיה מִתּוֹת מַעֲשִׂי, וְעֲלִיבֵן צִירֵי שִׁיחָה כִּי מִתּוֹ מַעֲצָמוֹ, וְכִין מִנְאֲחִי אֲחִירֵי אֲחִי, וְכִין
בְּדַאֲמִירָנִי בְּעֻרְבִי לִיִּי בְּגִמְרָא 'דְּלֵקֵא חֲחֹר אֲרִיבֵכָה', עֵצ שֵׁם, וְכִן מִנְאֵה
שְׂפִשְׂמִיטוֹת לִשׁוֹן הַרְבֵּכָאִים פִּרְק ז מִהֲלִכּוֹת עֲרֻכִיבִי הַלְכָה ג, עֵצ שֵׁם, דְּגַם כְּ

שער הציון

(7) רש"י במשנה, וכן כתבו הריטב"א והרשב"א, והבא בהרב המגיד. ויב"ב וביתמ"איר כתבו דכל הפוסקים חולקין בזה, ולא מצאתי בהדיא אלא אלו, ואולי ידעום מפני שהעתיקו כלם לשון הגמרא: (ה) רש"י במשנה והרשב"א הנ"ל: (א) רש"י: (3) רש"י:

ג' שם מעבדא דרב
נתן בר אושעיא כפי
אגדת הרי"ף ד' שם
מבריתא וקרי' יוסי
ואבאויקמתא דרב יוסף
ה' משנה שם וקרי'
יהודה, הרמב"ם
בפרק ז' מהלכות
ערוכות

דובין

הַלְבוֹת עֲרוּבֵי תַחֲוּמֵין סִימָן תִּי תִיא

ביאורים ומוספים

[ביה"ל ד"ה כיון]

מִתְּנֵי כְּנֶה⁴.

(4) ומ"מ לענין עקירת שביתה מצינו בדברי המשנ"ב לעיל (סי' ת ס"ק ו) שצריך אמירה בפה, שכתב שם שאם בבין השמשות עמד סמוך לעיר, הריהו קונה שביתה עם אנשי העיר אף שאינו יודע שהוא סמוך לה, כל שדעתו לילך לעיר. וגם אם היתה כוונתו לקנות שביתה במקומו, מ"מ קונה שביתה עמהם, כיון שכונתו זו היתה מכח טעות שאינו יודע שהוא סמוך לעיר. אכן אם אמר בפיו שרצונו לקנות שביתה במקומו, נחשבת אמירתו לעקירה משביתת העיר אפילו שאמר כן מכח טעות, והריהו קונה שביתה במקומו.

[ביה"ל שם]

דמחשבה קדי לקנות, גם"כ כן פאמירה דקנא⁵.

(5) וכן כתב התוס' הרא"ש שם (ד"ה ואמר), שכל הנדון ב"שביתתי במקומי" הוא לענין אם צריך כוונה, ולענין זה חילקו שבי"שביתתי במקום פלוג' ודאי צריך כוונה, אבל גם באופן זה לא צריך אמירה. אולם החזו"א (אורח סי' קי ס"ק ו ד"ה הא דאמר) הוכיח, שבי"שביתתי במקום פלוג' צריך אמירה. אכן כתב שמסברא היה נראה שבדבר שאינו נוגע לאחרים אלא לו לעצמו די בכוונת הלב.

הלכות ערובי תחומין סימן תיא תיב תיג

רעח באר הגולה

ב' הרא"ש שם,
ומשנה אבב דקטס
ברישא לערובי יומר
נקט נמי בסיטא יומר

מהלכה לביתו בענין שהוא רחוק ממנו יותר מאלפים וביתו קרוב לו בתוך אלפים, הערוב אינו כלום (ב) *ונשאר לו שביתת ביתו; נתן הערוב בענין שהוא לו בתוך אלפים, אף-על-פי כשגם ביתו לו בתוך אלפים, (ד) קנה שביתתו במקום ערובו ולא בביתו:

תיב דין החולק ערובו, ובו סעיף אחד:

א' משנה ערובין ל"ח
ויבטא דף נ
והנמכים פרק ח
מהלכות ערובין
ב' שם בברייתא

א *ערב חצי היום הראשון לרוח צפון והשני לרוח דרום, שטעה (א) והנה סבור שאפשר לעשות כן, באו שאמר לשנים 'ערבו עלי', אחד ערב עליו לצפון ואחד לדרום, אם הניח כל אחד ערובו בסוף אלפים (ב) לא יזוז ממקומו, שאין ידוע איזה ערוב קנה לו, ואם לא נתנו הערובים בסוף אלפים, הולך מה שאפשר לו לילך מכח שניהם. כיצד, נתן כל אחד ערובו לסוף אלף מביטו, (ג) יש לו אלף אמה מביטו לכל אחד מהערובים; נתן אחד למזרח לסוף אלף והשני למערב לסוף חמש מאות, הולך למערב אלף מכח מה ששיר לו הערוב שבמזרח, ולמזרחו אלף וחמש מאות מכח מה ששיר לו הערוב שבמערב:

תיג דין המערב לרבים, ובו סעיף אחד:

א' משנה ערובין פ"ב
ב' שם במשנה ג' שם
בפרק פ' כרב וקרב
נקט

א *המערב (א) לרבים משלו, אומר 'הרי ערוב זה בשביל כל בני העיר', יוכל לבד שיהיה בו (ב) מזון שתי סעודות (ג) *לכל אחד, וכל מי שיצאה יסמוך עליו, יצטרף לזכות להם על-ידי אחר הראוי

באר היטב

(ב) ונשאר. עין סימן תח ס"ד דאפלו הניח בעצמו חוץ לאלפים דיש לו שביתת ביתו, עין ט"ו:

משנה ברורה

יותר מאלפים, נמצא שאינו יכול לילך ולשלו, וכיון דאינו ערוב, ממילא נשאר על שביתת ביתו. ולא דמי לסימן תט סעיף יא דאמרינן 'לא יזוז ממקומו, דהתם הנה בא בדרך ולא ניתא לה דלקני שביתה במקומו, אבל עומד בביתו או בתחום ביתו, ודאי ניתא לה דלקני שביתה בביתו או בתחום ערוב. ויש אומרים, דהקא השעם משום דהשליח פשעו, שהניח הערוב בחוץ לתחום מהמשלם, ויכול לומר לו 'לתקוני שדרתיך ולא לעוותיך', והני לה כאלו לא ערב כלל, ולטעם זה, אף אם היה בדרך, בכהאי גוונא גם כן לא הפסיד שביתת מקומו שהיה בה בעת שקדש היום, ונראה דלעת הצורך (ג) יש לסמוך על זה להקל: (ד) קנה שביתה וכו'.

שהרי עשה שליחותו, ונחשב לו האלפים משם:

א (א) והנה סבור שאפשר וכו'. רוצה לומר, לילך שדרית באן וצריכת באן, אבל באמת אין ערוב לחצי שבת, וכיון שהוא הניח בשני מקומות ונתפנן לשמיהן, והאחת הוא דקנתה לו ואינו ידע איזו היא, נותנין עליו חמרי זו וחמרי זו: (ב) לא יזוז ממקומו. מביטו, ונאפלו כבני-עירו אינו, דהא לא נתפנן לקנות שביתה אלא במקום הערובי (ג) ואינו ידע איזה מהן קנה, ועל-כן ערוב הדרום מפסידו אלפים של צפון וערוב הצפון מפסידו אלפים של דרום: (ג) יש לו אלף אמה וכו'. דממה נפשך מאיזו ערוב שקנה יש לו אלפים אמה, וכאן אין מערוב זה לערוב זה אלא אלפים, וחוצו להערובין אינו יכול ללכת אפלו פסיעה אחת, דבכל אחד נאמר שפא הערוב שפגגדו קנה לו) וכלה כן האלפים:

א (א) לרבים משלו, אומר וכו'. וגם בנתנו כל אחד בפני עצמו, כשמוניח אחד בשבילם צריך לומר בשעה שמוניח, שהוא מניח לשם ערוב לכל בני העיר, וכדלעיל בסימן תט סעיף ח במשנה ברורה, אלא דכשנותן ערוב משלו בשביל כלם צריך לזכות מתחלה על-ידי אחר (ב) בשבילם קדם שמוניחו: (ב) מזון שתי סעודות. ונאפלו בלפתן למזון שתי סעודות סגי, וכדלעיל בסימן תט סעיף ז: (ג) לכל אחד. ולא דמי לערובי-הצרות דבמזון שתי סעודות לכלם סגי, (ד) דשם הערוב

שער הציזין

(ג) שגם דעת רב אחאי גאון ורבנו שמואל בן גטרנאי ורבנו יונתן, וכן הראב"ן שחמיר גס-כן בהניח בעצמו חוץ לתחום, על-כרחו דסבירא לה גס-כן בטעם רבנו יונתן: (ה) ט"ו ותוספת שבת ובריי"ה: